

Nieuwsbrief XXXIIa (2023)

Nieuw op onze website

Kijk op de website <http://www.poppenspelmuseum.nl/> en speel een Nederlands-Indisch/Dutch-Indonesian quiz. Via het nieuwe tweetalige QR-DIY-poppentheater-project ontdek je diverse filmpjes en documenten over het internationale (volks)poppentheater en aanverwante kunsten. Veel plezier en applaus.

Zie: [Nederlands-Indisch/Dutch-Indonesian quiz](https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Nederlands-Indisch-Dutch-Indonesian-quiz.pdf) en <https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/QR-DIY-projectcodeNLEN.pdf>.

Afbeelding: QR-code, website Poppenspe(e)lmuseum met de oud-Hollandse Jan Klaassen en zijn vrouw Katrijn.

Een gelovige Javaanse prins

Nieuw: Nederlands-Indische expositie 'Diponegoro'. Getoond worden wayang-kulitfiguren die gemaakt zijn door dalang (poppenspeler) Ledjar Soebroto (1938-2017). Het gaat in de presentatie – tentoonstelling en film – over de zeer gelovige islamitische prins Diponegoro in zijn krachtmeting met de Nederlandse overheersers in Indonesië: de zogenoemde Java oorlog (1825-1830). In de wayangvoorstelling worden de strijders van beide partijen gesymboliseerd door twee dieren: de buffel stelt het Javaanse leger voor, een tijger de Hollandse tegenpartij.

Zie o.a.: <https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/buffelentijgerwayang.pdf>.

Afbeelding: prins Diponegoro. Wayang-kulitfiguur. Materiaal: buffelleer. Maker: Ledjar Soebroto (ca. 2000). Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Een tweetalig QR-DIY-project

Het Nederlands-Engelse QR-DIY-poppentheaterproject omvat een twintigtal onderwerpen, waaronder: *Een mondgesnoerde nar* – een figuur van Erwin Olaf, *Wayang kulit en gamelan uit Indonesië*, *De Napolitaanse clown Pulcinella*, *Guignol en zijn vriend de schoenmaker Gnafron* – handpoppen uit Lyon, *Het Europese stangpoppentheater*, *Karagöz en Hacivat – Turkse schimfiguren* en *Erotiek in de poppenkast*. Getoond worden: traditionele hand- en stangpoppen, wayangfiguren, prenten, theaterattributen, films, voelbare – tactiele – afbeeldingen, en teksten in combischrift (braille met synchroon lopende tekst in zwartschrift).

Zie voor meer informatie: <https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/QR-DIY-projectcodeNLEN.pdf>.

Afbeelding: QR-code van tweetalig QR-DIY-project; hoge hoed met de houten kop van de oud-Hollandse Jan Klaassen – handpop. Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Nederlands-Indische quiz offline

Een tweetalig offline multiple-choice computerspel. Maak samen met Kantjil het dwerghertje, kennis met Nederlands-Indische uitdrukkingen, namen en personen. Ontdek al spelenderwijs enkele wayangvormen aan de hand van een twintigtal vragen. Beluister diverse geluidsfragmenten en ontmoet o.a. grappige en curieuze kulitclowns.

Extra: een bewegende Kantjil, een videofragment, en een 'spreekende pen' met tekst, muziek- en geluidsfragmenten.

Zie voor meer informatie: https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/Video/quiz_eng_online_answers en <https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/speurspelNederlandsIndisch.pdf>.

Afbeelding: offline 'Nederlands-Indisch vraag-en-antwoordspel' – NI/EN. Concept: Otto van der Mieden. Digitalisering: Thomas de Graaf.

Erotiek in de poppenkast

Poppenspel en erotiek, kun je dat associëren met Jan Klaassen en de lat die hij vasthoudt? Let eens op de manier waarop hij dit attriboot tussen beide handjes klemt, zodat het als een stijve fallus omhoog staat. 'Ach nee', zal men zeggen, 'dat komt alleen door de hand van de speler. Die moet – door het lappenlijf van de pop heen – de stok immers stevig kunnen vasthouden om ermee te meppen; dan krijg je vanzelf die stand. De stok van Jan is een wapen, het gaat te ver om daar iets seksueels achter te zoeken.' Zou 't? Gluur naar enkele 'stoute' artefacten en bekijk een subtiele vertoning.

Zie: <https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/erotiek.pdf>.

Afbeelding: kussende Jan Klaassen en Katrijn. Uit: 'De poppenkast. Derde stuk: de vrouw van Jan Klaassen en de keukenmeid'. Illustratie: Carl Reinhardt (ca. 1900).

Théâtre musical en métal

Nieuwe aanwinst: een kleurrijke muziek- en speeldoos – castelet Guignolet – met naar rechts bewegende traditionele poppentheaterfiguren uit Lyon. Al ronddraaiend geven acte de présence: Guignol – hij zwaait met een knuppel, zijn vrouw Madelon met een rieten mandje, de schoenlapper Gnafron met een fles wijn, de tovenaarsvrouw met een toverstaf en de besnorde veldwachter met z'n zwaard.

Zie o.a.: <https://www.youtube.com/shorts/n70jtsG5rJ4>.

Afbeelding: tin-theater. Blikken muziekdoo's met naar rechts draaiende poppenkastfiguren van karton. De achtergrond – met een fantasielandschap – draait naar links. Melodie: 'La vie en rose' – Edith Piaf. Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Horse brasses

Nieuw: een 'horse brass' met een afbeelding van de Engelse Mr Punch en zijn vrouw Judy met hun baby. De van messing gemaakte en decoratieve 'penning' werd traditioneel gebruikt om de leren tuigriemen van paarden te versieren. De 'brasses' maken nu deel uit van een recent gerealiseerde expositie over het volkspoppentheater in het museum.

Afbeeldingen: 'horse brasses' met Mr Punch, Judy en Marmaduke de baby (ca. 1950). Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Een gestropte held op sokken

Halverwege de negentiende eeuw kon men voor een klein bedrag in het bezit komen van 'De poppenkast, beweegbaar prentenboek' en 'Dean's moveable book of the Royal Punch & Judy as played before the queen at Windsor castle ...'. De boekjes verhalen over Jan Klaassen en Mr Punch. Ze zijn voor niets en niemand bang, behalve voor Katrijn en Judy.

Op een bepaald moment moeten ze op hun baby passen. Ze krijgen last van de schreeuwelijk en gooien het mormel het raam uit. Ze slaan vervolgens hun eega's dood en worden door de diender gevangen gezet. Dat doet de 'helden op sokken' de das om.

Zie o.a.: https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/Jan_klaassen.

Afbeeldingen: paar bedrukte sokken en een stropdas. Zeefdruk van een traditionele poppenkastvoorstelling met de Engelse Mr Punch, zijn vrouw Judy en hun baby. Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Nederlands-Indisch vraag- en antwoordspel

Een tweetalig on- en offline multiple-choice spel. Maak kennis met Nederlands-Indische uitdrukkingen, namen en personen. Tableau de la troupe: Aap, Dalang, Diponegoro, Gadogado, Gamelan, Gong, Gunungan, Jan Klaassen, Java, Javaans snorretje, Kantjil, Komische personages, Kroepoek, Krontjong-muziek, Lapis legit, Max Havelaar, Nederlands-Indië, Petruk, Politionele actie, Roepia, Semar, Soekarno, Toneel met levende acteurs, VOC, Wayang kulit, Wayang revolusi en Willem van Oranje.

Zie voor meer informatie: <https://quizwayang.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/>.

Afbeelding: screenprint Nederlandstalige online quiz. Kaart van het Indonesische eiland Java, Kantjil het dwergheertje, en een theatertje met wayang-kulitfiguren. Deze worden bewogen door een dalang – poppenspeler in kleermakerszit. Illustratie kartonnen theater: Hetty Paërl. Concept: Otto van der Mieden. Techniek: Thomas de Graaf.

Van harte welkom!

Reserveer je komende bezoek via info@poppenspelmuseum.nl. Na een bevestiging onzerzijds betaal je vooraf de ticket en ontvang je het entreebewijs.

Zie ook: <https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/reserverenreservation.pdf>.

Afbeelding: screenprint website [www.Poppenspe\(e\)lmuseum.nl](http://www.Poppenspe(e)lmuseum.nl). Logo: de oud-Hollandse Jan Klaassen met een knuppel in zijn rechterhand. Zijn vrouw Katrijn zwaait met een mattenklopper. Ze wipt door middel van een touwtje aan haar rechervoet de extra E uit het woord Poppenspe(e)lmuseum. Illustratie: Ad Swier e.a.

Een stokje voor steken

Mr Punch op een wandelstok. De hoofdpersoon in de Engelse volksvolkspoppenkast deelt telkens rake klappen uit met zijn stok. Bijna altijd heeft hij het gemunt op zijn vrouw Judy. De clownsfiguur is in de zeventiende eeuw ontstaan. Hij vertoont verwantschap met de Duitse Kasperl, Vitéz László uit Hongarije, de Franse Polichinelle, Kašpárek uit Tsjechië, Gašparko uit Slowakije en de Hollandse Jan Klaassen. Hun stamvader is de Italiaanse Pulcinella.

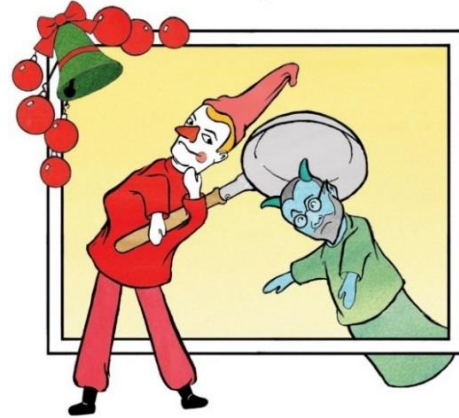
Afbeelding: zilveren poppenkop als handvat op een houten wandelstok (ca. 1955). Mr Punch is duidelijk te herkennen aan zijn grappige uiterlijk. Hij heeft een vooruitstekende neus en kin, grote ogen en een zeer brede, grijnzende mond. Op zijn hoofd draagt hij een vooruit vallende puntmuts met een belletje.

Een nieuwjaarsgroet

Namens de Hongaarse Vitéz László en zijn soortgenoten wensen wij je een goed nieuwjaar!

Zie: <https://www.poppenspelemuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak307e.pdf>.

Afbeelding: kerstballen, een (poppenkast)bel en een puntmuts dragende Vitéz László. De beide beenjes van de handpop hangen over de poppenkastspeelplank. Hij verjaagd de duivel met een koekenpan. De hellevorst symboliseert als het ware het oude jaar. Hij heeft het gezicht van de beeldragende museumdirecteur en -conservator Otto van der Mieden.
Illustratie: Elsje Zwart (2023).

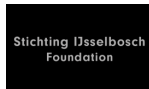

Hyperlinks: klik op de afbeeldingen en de groene woorden. Applaus!

Engelstalige versie, zie: <https://www.poppenspelemuseumbibliotheek.nl/pdf/NewsletterXXXIIB.pdf>.

Met dank aan ...

KITLV
Vereniging KITLV

Poppenspe(e)lmuseum (ANBI)

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL

T.: +31(0)578 - 56 02 39/63 13 29/0648770504

www.poppenspelemuseumbibliotheek.nl

info@poppenspelemuseum.nl